

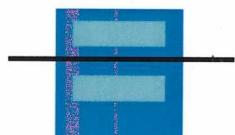
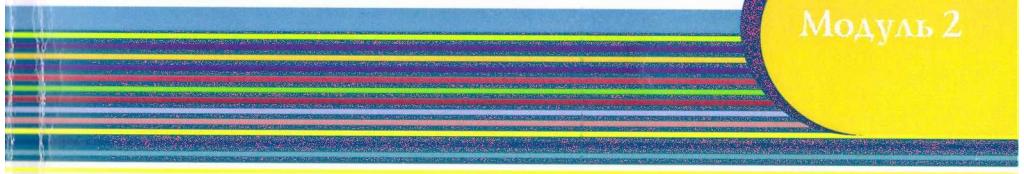
КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут людини

*Т. Г. Веретенко,
О. М. Денисюк*

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Модуль 2

КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут людини

Т. Г. Веретенко
О. М. Денисюк

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Модуль 2

Навчальний посібник

2-ге видання, доповнене та перероблене

УДК 37.013.42(075)
ББК 74.66я729
В31

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(Лист МОНУ № 1/11-7620 від 25.04.2013 р.)

Рекомендовано до друку Вченю радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № 10 від 27.12.2012 р.)

Автори:

Веретенко Т. Г. – завідувач кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Інституту людини, кандидат педагогічних наук, професор;

Денисюк О. М. – доцент кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Інституту людини, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Заверева І. Д. – головний науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Заверико Н. В. – завідувач кафедри проблем керування та соціальної педагогіки Запорізького національного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Веретенко Т. Г.

В31 Вступ до спеціальності: соціальна педагогіка. Модуль 2: навч. посіб. / Т. Г. Веретенко, О. М. Денисюк. – 2-ге вид., допов. та перероб. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 128 с.

Мета посібника – ознайомити студентів-першокурсників з професією соціального педагога, особливостями та специфікою соціально-педагогічної діяльності. У посібнику подано професійний портрет, розкрито етапи професійного зростання соціального педагога різних освітньо-кваліфікаційних рівнів у системі неперервної освіти, охарактеризовано базові компетентності, що необхідні для успішної професійної діяльності. Подано методи, прийоми роботи з інформацією, уміння тренувальні вправи, тести, завдання тощо.

Для студентів ВНЗ.

УДК 37.013.42 (075)
ББК 74.66я729

© Т. Г. Веретенко, О. М. Денисюк, 2013
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013

ПЕРЕДМОВА

Соціальна педагогіка як наукова галузь має давні традиції. Соціальна практика слугує індикатором соціальної політики. У сучасних умовах трансформації суспільства, зміни пріоритетів та цінностей, соціалізації набуває особливої актуальності. Особистість відчуває труднощі в адаптації до суспільства, успішному саморозвитку та самоактуалізації. На соціального педагога покладається місія сприяння безпеки та захисту представникам усіх соціальних груп у суспільстві. Діяльність соціального педагога спрямована на оптимізацію взаємодії людини та суспільства.

Обравши професію соціального педагога, ви долучаєтесь до особливої когорти людей, які працюють з людьми. У більшості своїх вчинків ви будете зустрічатися з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, ті, хто багато пережив та втратив віру в добро. Ви буде навчити їх радіти життю і відкрити їхнє місце в суспільстві, реалізувати їхні можливості та здібності. І всьому цьому вас навчить у ВНЗ.

В умовах формування інноваційного суспільства функціональною особливістю освіти є здатність надавати тим, хто навчається, певний обсяг знань та навичок, а також підвищувати здатність до сприйняття та використання на практиці нових наукових ідей, формування нових соціальних здібностей, ініціативи тощо.

Цей навчальний посібник розроблено з метою зміст другого модуля навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності». Матеріали модулю допоможуть вам зрозуміти суть соціально-педагогічної діяльності.

яльності, вимоги, які висуваються до особистості соціального педагога, усвідомити та оцінити свої внутрішні ресурси, інтереси та здібності, співвіднести їх з майбутньою професією, сформувати гуманістично орієнтований професійний світогляд майбутнього фахівця.

Усвідомленню та осмисленню навчальної інформації допоможуть запропоновані творчі завдання, тести на визначення професійно важливих якостей особистості, історії для натхнення тощо. Опрацьовуючи їх, ви матимете можливість проаналізувати різні життєві ситуації, знайти шляхи розв'язання певних соціальних проблем та спробувати реалізувати свої інтереси та здібності вже на першому курсі (участь у суспільній та науковій роботі, волонтерській діяльності).

Успіхів і натхнення вам в опануванні майбутньої професії соціального педагога!

Автори

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

У розділі розкривається становище педагога в Україні, його статус, гарантії та мативно-правові документи. Визначеності соціального педагога необхідні для ефективного використання

я професії соціального певжави, регламентуючі нормо-но сфери професійної ді-знання, уміння, навички, посадових обов'язків.

Ключові слова: соціальний підхід, посада, кваліфікаційні вимоги, професійні ролі, сфера праці, соціальна рівність, посадові обов'язки, тарифи на зарплату, кваліфікаційна характеристика.

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Ми не збираємося навчити студента «всюому», але ми повинні навчити його самоосвіті, навчити його самостійно, протягом усього майбутнього життя, коли поряд не буде ні лекторів, ні викладачів, вивчити все, що йому потрібно.

П. П. Блонський

В Україні професія соціального педагога була введена на початку 1990-х років як відповідь на потребу суспільства у фахівцях, здатних надавати допомогу незахищеним верствам населення на професійному рівні. Політична, економічна та соціальна ситуація в Україні актуалізувала необхідність створення та діяльності соціальних служб для різних верств населення, що потребують допомоги, та спеціальної підготовки спеціалістів, здатних надавати таку допомогу.

Візьміть до уваги!

Професія (латин. profession) — вид трудової діяльності людини, яка володіє комплексом спеціальних теоретичних знань і практичних навичок, набутих у результаті спеціальної підготовки та досвіду роботи.

Соціальний педагог — спеціаліст, зайнятий у сфері соціально-педагогічної роботи або освітньо-виховної діяльності, який організовує взаємодію освітніх та позанавчальних установ, сім'ї, громадськості з метою створення у соціально-представницькому середовищі умов для соціальної адаптації та благополуччя в мікрокомуні дітей та молоді, їх всебічного розвитку.

Відтак з'являються такі спеціалісти, як «соціальний працівник» і «соціальний педагог», діяльність яких визнається самостійним видом професійної діяльності. І вже у квітні 1991 р. Кваліфікаційний довідник посад керівників, спеціалістів та службовців постановою Держкомітрапці СРСР був поповнений кваліфікаційними характеристиками «спеціаліст із соціальної роботи», «соціальний педагог» і «соціальний працівник». Ці посади вважаються еквівалентами посади «соціальний працівник», визнаної світовою спільнотою.

Посада «соціальний педагог» включена до переліку посад педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України № 963 від

14.06.2000 р.). Діяльність соціальних педагогів регламентують такі нормативно-правові документи, як: Закон України «Про освіту» (1991), Положення про психологічну службу системи освіти (наказ МОН України № 127 від 03.05.1999 р.), наказ МОН України «Про забезпечення розвитку психологічної служби в системі освіти України» № 592/33 від 15.08.2001 р. Посадові обов'язки соціального педагога визначені у листі МОН України № 1/9-272 від 02.08.2001 р., а нормативи чисельності соціальних педагогів у навчальних закладах — у листі МОН України № 1/9-385 від 18.08.2003 р.

Сучасна спеціалізована література визначає соціального педагога як спеціаліста, що має фахову підготовку (за кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр») і:

- здійснює соціально-педагогічну діяльність у соціумі;
- виступає посередником між особистістю і державно-громадськими соціальними службами, захисником інтересів і законних прав людини, помічником у сприянні поширенню соціальних ініціатив і пошуку виходу з проблемної ситуації;
- є експертом у постановці «соціального діагнозу» та визначенні методів педагогічного впливу у вирішенні проблемної ситуації дитини.

Візьміть до уваги!

Існує ціла низка визначень соціального педагога, в основу яких покладено функціональний підхід, визначення його професійних обов'язків. Так, В. Бочаровою соціальний педагог розглядається як педагогічно-орієнтований соціальний працівник у галузі педагогіки відносин у соціумі. Ф. Мустаєва зазначає, що соціальний педагог — це спеціаліст, який організовує виховну роботу з дітьми, молоддю, дорослими в різних соціокультурних середовищах; вивчає психолого-педагогічні особливості особистості та її мікрокультуру, визначає інтереси і потреби, відхилення в поведінці, конфліктні ситуації і надає соціальну допомогу і підтримку з метою реалізації прав і свобод клієнтів. Соціальний педагог, на думку В. Полящук, «покликаний творчо реалізовувати систему соціально-педагогічного сприяння розвитку і саморозвитку особистості, створювати умови найбільшого сприяння реалізації життєвих потреб і можливостей кожної людини».

В. Коваль вважає, що соціальний педагог у своїй діяльності з конкретною сім'єю або особистістю має зосереджувати зусилля на виявленні і подоланні негативних явищ, забезпечуючи превентивну профілактику різного роду відхилень (моральних, фізичних, психічних, соціальних), і бути посередником між усіма ланками діяльності суспільства. Крім того, автор визначає рівні реалізації соціальним педагогом соціальної політики держави, а саме: рівні управління, матеріально-технічного, правового забезпечення, освіти, охорони здоров'я і практичної соціально-виховної роботи.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Шановні першокурсники!

Опанувавши курс «Вступ до спеціальності», ви отримали перші уявлення про свою майбутню професію, ознайомились із видами соціально-педагогічної діяльності, ролями та функціями, які виконує соціальний педагог. Вже зараз ви можете здійснити самодіагностику щодо правильності обраної професії.

Наполегливість у навчанні, участь у науковій, волонтерській, соціально-педагогічній діяльності допоможе вам крок за кроком опанувати професію.

Зичимо успіхів, натхнення у професійній та особистісній самореалізації!

ЗМІСТ

Передмова	3
Моя майбутня професія	5
Специфіка професійної діяльності	39
Професійний портрет соціального педагога	65
Етапи професійного зростання	83
Компетентнісні виміри моєї професії	103
Заключне слово	127

Навчальне видання

ВЕРЕТЕНКО Тетяна Григорівна

ДЕНІСЮК Олена Миколаївна

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Модуль 2

Навчальний посібник

2-ге видання, доповнене та перероблене

За зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності, директор видавництва *М. М. Прядко*

Головний редактор *Т. В. Карбовнича*

Редактор *Н. І. Гетьман*

Обкладинка, макет, художнє редагування *Т. В. Нестерова*

Технічний редактор *Т. М. Піхота*

Верстальник *В. І. Скрябіна*

Поліграфічна група: *А. А. Богадельна, Д. Я. Ярошенко,
О. М. Дзень, Г. О. Бочарник, В. В. Василенко*

Підписано до друку 23.10.2013 р. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 9,21. Наклад 300 пр. Зам. № 3-187.

Київський університет імені Бориса Грінченка, 04053, м. Київ, вул. Воровського, 18/2.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи Серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена па будь-яких посіях, розміщені в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.